

LA REINTRODUCCIÓ DE FAUNA SALVATGE A CATALUNYA

La fauna catalana recupera 22 espècies

Tot i l'èxit dels programes de protecció de la llúdriga i el gat salvatge, encara hi ha 164 animals amenaçats o extingits

MAITE MONTROI / Barcelona

● La fauna catalana s'ha enriquit amb 22 espècies que s'havien extingit totalment o parcialment i que el Departament de Medi Ambient s'ha encarregat de rein-

troduir. Els programes de protecció —que es van començar a aplicar als anys 80— han aconseguit que la llúdriga, el gat salvatge i l'esparver cendrós siguin capaços de sobreviure per ells mateixos

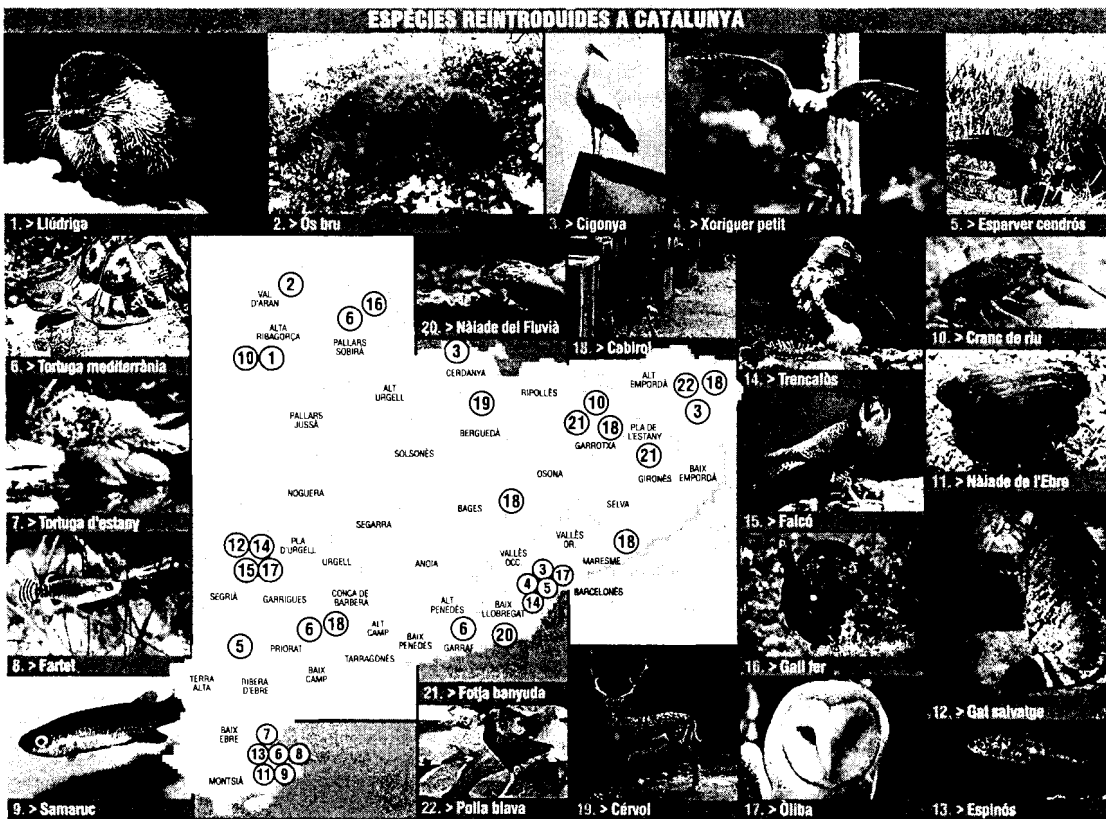
i que ja no es temi per la seva subsistència. Encara hi ha, però, 164 espècies amenaçades o extingides, susceptibles d'obtenir el favor de l'administració. Com que els recursos són escassos —tot i que

han anat clarament en augment els darrers anys—, els plans de protecció han de valorar quins animals tindrien més possibilitats de sobreviure o quins són més útils per als ecosistemes.

A més d'aquestes 22 espècies (vegeu gràfic) que s'han beneficiat d'un pla de reintroducció de fauna ja en funcionament o fins i tot tancat, n'hi ha unes quantes que, de moment, s'estan criant en captivitat —per exemple, el visó i la rabosa de riu— i que després s'alliberaran en els seus hàbitats. També hi ha entre 10 i 15 espècies que el Departament de Medi Ambient està estudiant, amb vista a futurs programes de protecció.

Això pel que fa a reintroducció, és a dir, espècies que s'extingeixen en una zona i que l'administració s'encarrega de tornar al que va ser el seu ecosistema. També hi ha moviments espontanis de fauna —per exemple, el llop ha arribat tot sol des dels Pirineus francesos—, invasions d'espècies exòtiques —com ara el cranc americà, que ha esdevingut una plaga— i reforçaments poblacionals, que és quan es considera que l'animal està amenaçat, tot i que no s'hagi extingit del tot. És el cas de la perdiu roja.

Les polítiques de protecció de fauna «no sempre s'han fet bé», explica Jordi Ruiz, del Departament de Medi Ambient, però en els últims anys han augmentat els recursos destinats a aquest fi i s'han afinat els criteris. Així, les espècies que ajuden a conservar l'ecosistema —com és el cas dels superpredadors com l'àliga daurada, que es menja les raboses i així aquestes no es cruspeixen els conills, o la llúdriga, que s'alimenta d'animals morts i, per tant, evita que s'escampin possibles malalties— tenen més possibilitats d'obtenir el favor de l'administració. També les que concentren més d'un 50% dels exemplars que hi ha al món, per exemple, la gavina corsa, les sargantanes dels Pirineus, el tritó del Montseny i el samaruc. Sobre aquestes espècies «Catalunya hi té una gran responsabilitat», apunta el cap de servei de protecció



Una convivència complicada

● Les relacions entre l'ésser humà i la natura sovint són complicades i són els animals els que acostumen a sortir més malparats del conflicte que es genera pel fet que els uns i els altres comparteixin espai. Així, les causes que expliquen la reducció o la desaparició d'una espècie «gairebé sempre són humanes», explica Jordi Ruiz. Les actuacions que hi tenen un efecte més nociu són les grans contaminacions i la destrucció dels hàbitats, mentre que la persecució de l'espècie —és a dir, els caçadors— té molta menys incidència de la que tenia fa uns anys.

Altres vegades són les espècies protegides les que esdevenen agressores, per això el Departament de Medi Am-

bient prepara un decret per facilitar el pagament d'indemnitzacions als pagesos i ramaders que pateixen els danys ocasionats per l'ós bru, el flamenc, el llop i els ocells rapinyaires. Entre el 1996 i el 2004, la conselleria es va gastar 140.000 euros en aquest concepte, dels quals 6.000 han anat destinats als estralls causats per l'ós bru. Tot i això, els ramaders del Pirineu són molt reticents a la reintroducció d'aquesta espècie. També hi ha un conflicte obert a Almenar (Segrià), on aquesta mateixa setmana veïns, empresaris i comerciants van fer vaga per protestar per la inclusió del municipi en la Xarxa Natura 2000 per protegir les aus silvestres de la zona.

de fauna.

L'aplicació d'aquests i altres criteris ha permès que les sis parcel·les de cigonyes que hi havia, a tot

Catalunya als anys 80 s'hagin convertit en 300 exemplars. L'altra cara de la moneda són el fartet i el samaruc —que tenen moltes

dificultats per fer front a una espècie invasora— i la *Margaritifera*, amb un procés de reproducció molt complex.

LES XIFRES

NOMBRE D'ESPÈCIES A CATALUNYA

Invertebrats
▶ Més de 10.000

Peixos
▶ 49

Amfibis
▶ 14

Rèptils
▶ 37

Ocells (sense comptar migracions)
▶ 395

Mamífers
▶ 80

ESPÈCIES AMENAÇADES

Extingides
▶ 10

Probablement extingides
▶ 2

En perill
▶ 44

Vulnerables
▶ 51

Poc conegudes
▶ 57

ESPÈCIES EXTINGIDES

Ocells

▶ Xarxet marbrenc
▶ Píoc
▶ Àliga marina
▶ Àliga peixatera o pescadora
▶ Voltor negre

Mamífers

▶ Ilop
▶ Linx
▶ Ur
▶ Bisont
▶ Castor

ESPÈCIES PROBABLEMENT EXTINGIDES

Peixos

▶ *Acipenser sturio*
▶ Lamprea

LA REINTRODUCCIÓ DE FAUNA SALVATGE A CATALUNYA



Neré, un dels cadells d'ós bru nascuts al Pirineu. / EL PUNT

L'ós bru torna al Pirineu

● L'ós bru habitava els boscos de la Val d'Aran fins al 1992, però es va extingir a causa de la persecució humana (en 20 anys van morir 25 exemplars a tota la zona pirenaica a mans dels caçadors). Ara es tornen a veure exemplars d'aquesta es-

pècie tant a la Val com al Pallars Sobirà —i, més esporàdicament, a l'Alta Ribagorça i el Pallars Jussà— gràcies al fet que el govern francès va alliberar dues osses embarassades i un mascle el 1997. Un caçador va matar una de les femelles. Pel que fa als

altres dos adults i les cinc cries que van tenir, un estudi recent només ha pogut identificar-ne tres exemplars vius. La Generalitat col·labora en aquest programa garantint els hàbitats de l'ós i pagant indemnitzacions pels ramats que en pateixen els efectes.



Un exemplar de visó americà, espècie invasora. / EL PUNT

El visó, gairebé esborrat del planeta

● El 17 de març de l'any passat es va inaugurar un centre de cria de visó europeu al Pont de Suert (Alta Ribagorça) per tal de reintroduir aquesta espècie. Fins al segle XIX, el visó europeu estava molt estès, però l'introducció del visó americà i el comerç

de la pell van convertir l'espècie en una de les més amenaçades del món. Ara només en queden dues colònies: una al nord-oest de Rússia i una altra al nord de la península Ibèrica.

De fet, el visó encara no s'ha reintroduït a Catalunya, sinó que primer s'està

criant en captivitat i després se n'alliberaran exemplars. El programa ja està donant fruits. De les cinc femelles que hi ha al centre, totes han criat. Això vol dir que el nombre d'exemplars ha crescut dels 9 inicials als 29 en menys d'un any.



Un exemplar de llúdriga. / LLUIS CRUSET

La llúdriga: missió complerta

● La llúdriga era una espècie habitual a tot Europa, però als anys 50, 60 i 70 va patir una forta davallada a conseqüència de la contaminació de les aigües continentals i de la destrucció dels seus hàbitats. A Catalunya, la població va quedar reduïda a les comarques del Pirineu de Lleida i a la Terra Alta.

Medi Ambient va reintroduir l'espècie al Pont de Suert el 1996. Cinc anys després, hi havia 51 exemplars en aquest nucli de població. La supervivència de l'espècie estava garantida i el programa es va cancel·lar. Per les mateixes raons, estan a punt de tancar-se els programes de gat fer i esparver cendrós.



Un biòleg mostra un exemplar de Margaritifera. / ROSER ROYO

La «Margaritifera», un mol·lusc únic al món

● El dragatge del fons del riu Ebre va deixar al descobert el 1996 diversos exemplars vius de *Margaritifera auricularia*, un mol·lusc que fins llavors es creia extingit al món. Un projecte LIFE de la Unió Europea posat en marxa el 2002 ha permès fer un cens d'aquesta espècie —se'n van compta-

bilitzar uns 3.000 exemplars entre Tortosa i Móra d'Ebre— i mirar de criar la naïada en captivitat. La tasca no ha estat gens fàcil, ja que el cicle de reproducció és molt complex i requereix un peix hoste: la rabosa de riu. La invasió del musclo zebra també amenaça la supervivència de l'espècie.



Alliberament d'un xoriguer petit. / MARC BATALLER

Els ocells i el canal Segarra-Garrigues

● Un 95% de la població de trenca del món està localitzada al Segrià, per això, s'està criant en captivitat per garantir la subsistència de l'espècie. L'esparver cendrós, el xoriguer petit i el trencaòls també estan inclosos en programes de conservació de fauna. Tot i els esforços de Medi Ambient, la super-

viència d'aquests ocells no està completament garantida, a causa d'un projecte del mateix govern que amenaça els hàbitats d'aquestes i altres espècies: el del canal Segarra-Garrigues. La Comissió Europea ha denunciat la Generalitat perquè aquest projecte incompleix la directiva d'aus.